

Prof. Dr. Josef Opatrný
Středisko ibero-amerických studií
FF UK

Posudek diplomové práce

Michala Brychtová, *Černošská otázka na Kubě a ve Spojených státech v 60. letech 20. století*, str. 104 rkp.

Šedesátá léta dvacátého století znamenala pro Spojené státy řadu důležitých změn, pro Kubu to bylo pak období změn skutečně naprosto převratných. Až do roku 1959 neexistovala na americkém kontinentě země, která by byla Spojeným státům blíže politicky a ekonomicky než Kuba, pak se situace během několika měsíců zcela obrátila a mezi Kubou a USA nastal stav mrazivých vztahů, kdy se obě země snažily v ideologické válce použít veškerých dostupných zbraní. Pro Kubu bylo takovou zbraní postavení černošského postavení v jižních částech Spojených států, kde stále přetrvávala bariéra mezi Američany černé a bílé pleti. Ještě v době, kdy se vztahy mezi Havanou a Washingtonem „pouze“ zhoršovaly a ještě zdaleka nedosáhly pozdějšího napětí, bylo z Castrova počínání v době jeho účasti na zasedání Valného shromáždění OSN zřejmé, že se bude snažit získat sympatie černých Američanů a prezentovat jak v USA tak hlavně ve světě odlišný přístup své vlády a vlády ve Washingtonu vůči obyvatelům amerického kontinentu afrického původu.

Na počátku šedesátých let mohl Castro využívat faktu, že jeho příklon s Sovětskému svazu a socializace Kuby přiměla k emigraci desítky tisíc Kubánců ze středních vrstev, do jejichž bytů nastěhovala Castrova vláda příslušníky nejchudšího segmentu kubánské společnosti. Vzhledem k faktu, že velkou část z nich tvořili Kubánci s africkými kořeny, mohl být tento fakt prezentován jako opatření proti rasové diskriminaci a Castro tímto způsobem získal sympatie této vrstvy obyvatel ostrova, která se po celou dobu partyzánské války chovala ke guerille spíše neutrálně, také vzhledem k faktu, že se Castro odlišoval od mulata Batisty svým původem synka z bohaté kreolské rodiny.

Relativně brzy se však objevily rozpory mezi Castrovým režimem a militantními reprezentanty afrokubánské společnosti, kteří požadovali úplné přehodnocení kubánské historie, jíž považovali za nepřetržitou historii útlaku afrokubánců kubánskými kreoly (srov. V. Carbonell). V tomto pojetí historie nebylo místo ani pro kreolské bojovníky proti španělskému kolonialismu, k nimž se jako ke svým předchůdcům hlásili Castrovi kreolští stoupenci. Tento konflikt však nebyl jediným střetnutím mezi Castrovou vládou a afrokubánci, jejichž část se inspirovala militantními stoupenci Černé moci ve Spojených

státech, hledající v některých případech na Kubě útočiště v době ostrých konfliktů v USA na konci šedesátých let. Castro v této době od používání „afrozbraně“ z pochopitelných důvodů upustil tím spíš, že se ekonomika Kuby prakticky zhroutila a režim měl jiné starosti než pokračovat ve svých kanapích z počátku šedesátých let. Nic z těchto problémů se bohužel v diplomové práci Michaly Brychtové neobjevuje. Jistě také proto, že diplomantka věnovala nepřiměřeně mnoho místa exkurzu do historie vztahů mezi bílou a černo společností v USA a na Kubě a pro srovnání situace v obou zemích v šedesátých letech jí zůstalo velmi málo prostoru.

Je také škoda, že se diplomantka rozhodla založit práci pouze na sekundární literatuře a nevyužila kubánských dokumentů, v nichž se především Castro vyjadřoval na počátku 60. let k rasismu v kubánské společnosti. Bylo to období odkazů na dílo José Martího, pro něhož byl rasismus jednou z vážných překážek úspěchu boje proti španělskému kolonialismu. Castro, který se hlásil k Martího odkazu už ve svém projevu *Historia me absolverá*, znal přirozeně i Martího texty věnované problematice rasismu, brzy po ustavení Castrovy vlády v Havaně ostatně vyšel výběr z Martího textů, v nichž se tento politik, esejista a básník zabýval vztahem bílých a černých Kubánců.

Nemalý problém práce představuje výše zmiňovaný rozsáhlý historický exkurz i proto, že se zde autorka snaží postihnout příliš široký okruh otázek. Vzhledem k jejich složitosti se tak ani nemohla vyvarovat častých generalizací, v nichž někdy historická realita téměř zmizela. Třebaže se Brychtová snažila a postupně generalizace ve svém textu redukovala, přece jen některé těžko přijatelné sentence zůstaly. Přes pokračující segregaci v jižních státech Unie tak nelze např. hovořit o celých Spojených státech v padesátých či šedesátých letech jako o zemi segregace.

Diplomantce nelze v žádném případě upřít snahu velmi komplikovanou problematiku racionálně uchopit a vyložit. Z důvodů, které jsem uvedl výše však je její úspěch jenom limitovaný. Práci přesto doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm dobrá.

V Praze, 26. ledna 2010.

Prof. dr. Josef Opatrný

